

**Dyreforsøgstilsynet/Rådet for Dyreforsøg
Det Dyreetiske Råd
Teknologirådet**

Fællesudtalelse:

**Alternative metoder til dyreforsøg
- vurderinger og anbefalinger fra de tre råd i fællesskab:**

BIOSAM – et samarbejde om bioteknologi blandt fem eksisterende råd – har som et af dets større aktiviteter for nylig valgt at sætte fokus på hvilke alternative metoder til brugen af dyreforsøg, der er i dag, og hvordan sådanne alternative metoder kan fremmes. BIOSAM afholdt en konference om emnet på Christiansborg i juni 2003, hvor det lykkedes at samle en stor kreds af involverede aktører til fælles konstruktiv dialog.

På baggrund af BIOSAM's konference finder de tre råd bag denne fælles udtalelse, at der i Danmark er et stort, uudnyttet potentiale for at styrke en udvikling hen imod øget brug af alternative metoder – herunder også metoder, der kan reducere dyrs lidelser. Konferencen er omtalt i BIOSAM's nyhedsbrev (BIOSAM informerer nr. 13 - august 2003), der er vedlagt denne udtalelse. De tre råd medvirkede ved planlægning af konferencen og rådernes vurderinger og anbefalinger i denne fællesudtalelse bygger på de konklusioner og handlingsforslag, der blev fremsat af deltagerne i panelet på BIOSAM's konference. I panelet var repræsentanter for de fire interessenter omkring dyreforsøg: Offentligt ansatte forskere, dyreværnsorganisationer, industrien og offentlige myndigheder.

Fælles anbefalinger fra Rådet for Dyreforsøg, Dyreetisk Råd og Teknologirådet:

Det helt ideelle ville være at undgå brugen af dyr til forsøg. Det er imidlertid ikke realistisk at opnå inden for en overskuelig tidshorisont. Derfor må det nu handle om at nedsætte belastningen af dyr gennem det, der betegnes som de 3 R'er: **R**eduction (reduktion), **R**efinement (mere skånsom udførelse) og **R**eplacement (erstatning) af dyreforsøg.

Dyreforsøgstilsynet/Rådet for Dyreforsøg, Det Dyreetiske Råd og Teknologirådet ønsker med denne fællesudtalelse at fremhæve især to af de handlingsforslag, der blev drøftet på BIOSAM's konference:

- 1. Oprettelsen af en dansk platform for alternative metoder til dyreforsøg. En platform, der skal tilknyttes "ECOPA", som er det europæiske forum for alternative metoder.**
- 2. Støtte til forskning i alternative metoder til brugen af dyreforsøg.**

1. Dansk platform for alternative metoder

På BIOSAM's konference efterlyste samtlige paneldeltager et forum, hvor de forskellige interessenter omkring dyreforsøg kan mødes og udveksle viden om alternative metoder til dyreforsøg og drøfte tiltag til udbredelsen af disse metoder.

Et sådant forum, ECOPA (European Consensus-Platform for Alternatives), eksisterer allerede på europæisk plan og samtlige paneldeltagere ved konferencen anbefalede et dansk medlemskab af ECOPA. ECOPA samler de fire interessentparter omkring dyreforsøg – offentligt ansatte forskere, dyreværnsorganisationer, industrien og offentlige myndigheder – til fælles drøftelser af hvordan, man kan fremme udviklingen og brugen af alternative metoder.

Forudsætningen for et dansk medlemskab af ECOPA er, at der findes en national platform. Justitsministeriet, der er den ansvarlige myndighed på dyreforsøgsområdet, er i færd med at undersøge muligheden for at etablere en dansk platform. De tre råd støtter ministeriets initiativ og anbefaler, at platformen etableres hurtigst muligt, samt at Danmark derefter hurtigst muligt søger om fuldt medlemskab af ECOPA.

Den viden, der vil spredes gennem en dansk ECOPA-platform, vil i høj grad være netværks- og dialogbaseret. På BIOSAM's konference påpegede flere paneldeltagere imidlertid, at der er et behov for en mere systematisk indsamling af den eksisterende viden om alternative metoder på et fysisk sted, hvor forskere og andre interesserede vil kunne indhente konkrete data.

De tre råd anbefaler derfor, at den danske ECOPA-platform som en af sine opgaver analyserer behovet for at samle og formidle viden om alternative metoder – og vurderer om en eventuel etablering af et dansk videnscenter for alternative metoder vil være hensigtsmæssig.

2. Støtte til forskning i de 3 R'er

Samtlige paneldeltagere ved BIOSAM's konference påpegede behovet for en øget offentlig forskning i og udvikling af alternative metoder til dyreforsøg, hvis man ønsker at begrænse brugen af dyreforsøg i fremtiden.

De tre råd mener, at det er en etisk forpligtelse at forsøge at begrænse dyrs lidelser. Det er desuden rådernes vurdering, at især den voksende bioteknologiindustri vil have stor gavn af de spin-off effekter, en satsning på udvikling af alternative metoder til dyreforsøg kan have. Måltrettet forskning i og udvikling af alternative metoder i Danmark vil kunne resultere i hurtigere og mere præcise tests samt i nye patenter. De tre råd finder, at Danmark bør bidrage til udvikling og brug af alternative metoder på et tidspunkt, hvor der i Europa er øget fokus på dyreforsøgsområdet. Et godt image på dette område kan være et aktiv for både lægemiddel- og bioteknologiindustrien.

Det har hidtil været svært at skaffe midler ved forskningsrådene til metodeforskning og dermed forskning i de tre R'er. De tre råd anbefaler derfor, at staten støtter forskningen i de tre R'er og peger på den mulige fremgangsmåde at iværksætte et strategisk forskningsprogram. Derudover anbefaler rådene, at de relevante forskningsråd stiller krav til forskningsansøgere om øget opmærksomhed på alternative metoder.

Et strategisk forskningsprogram

De tre råd anbefaler, at det nyoprettede Strategiske Forskningsråd iværksætter et strategisk forskningsprogram for alternative metoder til dyreforsøg. De tre råd peger på tre relevante forskningsfelter:

1. Replacement: Udvikling af in vitro-forsøgsmetoder, der kan erstatte dyreforsøg.
2. Refinement: Udvikling af dyreforsøg, der belaster dyrene mindre, i tilfælde hvor dyreforsøg ikke kan erstattes af in vitro-forsøgsmetoder.
3. Samfundsvidenskabelig forskning i synet på brugen af dyr i forskning og på anvendelsen af såkaldte alternative metoder hos forskere og i det omgivende samfund.

De tre råd opfordrer desuden kemikalie-, bioteknologi- og lægemiddelindustrien til at indgå som partnere i et eventuelt forskningsprogram.

Dyreforsøg og alternativer i forskningen

Udover behovet for forskning i alternative metoder, påpegede flere paneldeltagere ved BIOSAM's konference vigtigheden af, at de forskere, der er afhængige af at udføre dyreforsøg i forbindelse med deres forskning, bliver mere opmærksomme på eksisterende, alternative metoder – og på hvordan deres forskning kan bidrage til udviklingen af nye, alternative metoder.

De tre råd anbefaler på denne baggrund, at forskere i deres ansøgninger til forskningsrådene skal redegøre for anvendelsen af forsøgsdyr og angive på hvilken måde, deres forskning kan have perspektiver for udviklingen af de 3 R'er.

Ved ansøgninger til EU's 6. rammeprogram kræves det, at ansøgeren svarer på følgende spørgsmål: *Hvorfor overhovedet bruge dyr? Kan dyr ikke erstattes af andre forsøg? Hvorfor har du valgt disse arter? Retfærdiggør det brugte antal? Hvad er de vigtigste bivirkninger for dyrene? Er lidelse minimeret? Hvad sker der med dyrene efter forsøgene? Er de 3 R'er (reduktion, raffinering og erstatning) blevet taget i betragtning (inklusive humane endepunkter og miljøberigelse)?*

(vores oversættelse)

De tre råd anbefaler, at tilsvarende spørgsmål også i fremtiden stilles ved ansøgninger til de relevante danske forskningsråd.

De tre råd anbefaler derudover, at de relevante danske forskningsråd adopterer etiske guidelines i stil med dem, der er formuleret i et "position paper" fra European Science Foundation (En sammenslutning af europæiske organisationer med ansvar for at støtte videnskabelig forskning – heriblandt de europæiske forskningsråd) fra august 2001 ("European Science Foundation Policy Briefing No. 15: Use of animals in research").

Det er de tre råds håb, at Danmark inden for nær fremtid vil kunne betegnes som et internationalt anerkendt foregangsland for udviklingen og brugen af alternative metoder til dyreforsøg.

På de tre råds vegne,

John Lundum, formand, Dyreforsøgstilsynet/Rådet for Dyreforsøg, tlf. 86 62 62 00

Peter Sandøe, formand, Det Dyreetiske Råd, tlf. 35 28 30 59, mobil 21 49 72 92

Torben Klein, formand, Teknologirådet, tlf. 45 88 13 11, mobil 40 75 75 85

Dyreforsøgstilsynet og Det Dyreetiske Råd: www.jm.dk - Teknologirådet: www.tekno.dk